

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

MANAGEMENTUL PROIECTELOR

CLASA a XI-a

CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

**CURRICULUM DIFERENȚIAT
FILIERA VOCAȚIONALĂ – PROFIL PEDAGOGIC
SPECIALIZAREA: BIBLIOTECAR-DOCUMENTARIST
INSTRUCTOR-ANIMATOR, INSTRUCTOR PENTRU ACTIVITĂȚI EXTRAȘCOLARE**

*Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. _____/_____*

București, 2009

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezenta programă școlară stabilește oferta educațională pentru filiera vocațională, profilul pedagogic, specializările *bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare*, în bugetul de timp alocat conform statutului și locului pe care-l ocupă această disciplină în planul-cadru de învățământ în vigoare. Acesta stabilește studierea disciplinei *Managementul proiectelor*, 1 oră/săptămână, la clasa a XI-a, ciclul superior al liceului, ca disciplină de curriculum diferențiat, fiind încadrată în grupul disciplinelor *psihologice și pedagogice*.

Disciplina *Managementul proiectelor* vizează în spațiul educațional formarea competențelor necesare pentru inițierea, proiectarea, elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea tuturor categoriilor de activități și tehnici specifice activității didactice bazate pe proiect.

Disciplina *Managementul proiectelor* abordează atât strategia de predare-învățare bazată pe proiectul de investigație, cât și proiectul ca demers instituțional.

Prin studierea disciplinei *Managementul proiectelor* se urmărește:

- dezvoltarea la elevi a capacității de argumentare, a gândirii critice și raționale, a competențelor de comunicare;
- dobândirea de către elevi a instrumentelor necesare inițierii și monitorizării situațiilor de cercetare și abordare inovativă a problematicii educaționale;
- dobândirea unor tehnici și strategii de management necesare în instituțiile în care de aplică proiectul educațional, în raport cu diferite grupuri și categorii de beneficiari, elevi de diferite vârste, adulți.

Demersul urmărit prin programa școlară permite familiarizarea elevilor cu aspecte teoretice, dar și dobândirea unor competențe de tip funcțional, referitoare la societate, management și argumentare, competențe relevante pentru rolurile asumate de elevi în prezent și în viitor, în viața privată și publică. Prin structură și conținut, programa școlară oferă elevilor posibilitatea de a înțelege mai bine rolul proiectului în desfășurarea unui proces instructiv-educativ eficient, precum și posibilitatea de a preveni disfuncționalitățile/erorile care pot interveni în cadrul acestui proces.

Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC) creionează profilul absolventului din învățământul liceal, profil care are la bază opt domenii de competențe-cheie, respectiv:

- Comunicare în limba maternă,
- Comunicare în limbi străine,
- Competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii,
- Competență digitală,
- A învăța să înveți,
- Competențe sociale și civice,
- Spirit de inițiativă și antreprenoriat,
- Sensibilizare și exprimare culturală.

Competențele sunt definite ca ansambluri de cunoștințe, deprinderi și aptitudini pe care tânărul se va baza pentru o bună integrare și inserție atât la nivel social cât și pe piața muncii. Structurarea acestor competențe-cheie se realizează cu ajutorul mai multor paradigme educaționale vizând atât domenii „academice” cât și o serie de aspecte inter- și transdisciplinare, metacognitive, realizabile prin efortul conjugat al mai multor arii curriculare.

Contribuția disciplinei *Managementul proiectelor* la formarea și dezvoltarea competențelor-cheie este atât directă, prin susținerea formării și dezvoltării anumitor competențe-cheie referitoare la comunicare, învățare continuă, spirit de inițiativă și antreprenoriat, cât și indirectă, prin sensibilizarea cu privire la alte competențe-cheie asociate.

Disciplina *Managementul proiectelor* contribuie la formarea progresivă a competențelor-cheie pentru educația pe parcursul întregii vieți, recomandate de Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene, îndeosebi în ceea ce privește următoarele domenii de competențe-cheie:

- Competențe sociale și civice
- Comunicare în limba maternă
- Comunicare în limbi străine
- A învăța să înveți
- Competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii
- Spirit de inițiativă și antreprenoriat
- Sensibilizare și exprimare culturală
- Competență digitală.

Principiile care întemeiază elaborarea prezentei programe școlare sunt în conformitate cu principiile didacticii moderne, respectând caracterul general-normativ, sistematic, dinamic și deschis:

- centrarea pe elev, ca subiect al activității didactice;
- compatibilizarea curriculumului național cu cel european, prin formarea, potrivit specificului disciplinei, a particularităților de vârstă și individualității elevilor, a competențelor-cheie formulate la nivel european;
- realizarea unei strânse legături între partea teoretică și cea practică a conținutului informațional;
- asigurarea coerenței intra- și interdisciplinare, intra- și intercurriculare;
- dezvoltarea unor strategii didactice eficiente în raport cu necesitatea asigurării continuității și a progresului de la o clasă la alta în formarea competențelor;
- asigurarea calității în educație.

Structura programei include următoarele componente:

- Nota de prezentare,
- Competențe generale,
- Competențe specifice și conținuturi
- Valori și atitudini,
- Sugestii metodologice.

Competențele generale se definesc pe discipline de studiu, au un grad ridicat de generalitate, de complexitate și au rolul de a orienta demersul didactic către achizițiile finale ale elevului.

Competențele specifice sunt corelate cu unitățile de conținut, corelația propusă având în vedere posibilitatea ca o anumită competență specifică să poată fi atinsă prin diferite unități de conținut, neexistând o corespondență biunivocă între acestea. Competențele specifice se formează pe parcursul unui an de studiu și sunt derivate din competențele generale, fiind etape în formarea acestora. Conținuturile învățării sunt mijloace prin care se urmărește realizarea competențelor. Unitățile de conținut sunt prezentate într-o ordine care nu este obligatorie, cadrele didactice având libertatea de a aborda unitățile de conținut într-o altă ordine, cu condiția respectării logicii interne a disciplinei. Prezenta programă școlară orientează către latura pragmatică a aplicării curriculumului: corelarea dintre unitățile de conținut și competențele specifice permite profesorului să realizeze conexiunea explicită între ceea ce se învață și scopul pentru care se învață.

Lista explicită ce recomandă valori și atitudini accentuează dimensiunea afectiv-atitudinală și morală a învățării, din perspectiva contribuției specifice a acestei discipline la atingerea finalităților educaționale.

Sugestiile metodologice cuprind recomandări pentru proiectarea demersului didactic, având rolul de a orienta cadrele didactice în utilizarea programei școlare, în proiectarea și realizarea activităților de predare-învățare-evaluare în concordanță cu specificul disciplinei.

Pornind de la ideea că un demers de proiectare curriculară trebuie să acorde conceptului de competență semnificația unui „organizator” în relație cu care sunt stabilite finalitățile învățării, sunt selectate conținuturile specifice și sunt organizate strategiile de predare-învățare-evaluare, programa școlară realizată pentru disciplina *Managementul proiectelor* urmărește valorizarea cadrului european al competențelor-cheie la următoarele niveluri: formularea competențelor generale și selectarea seturilor de valori și atitudini; organizarea elementelor de conținut și corelarea acestora cu competențe specifice; elaborarea sugestiilor metodologice.

Programa școlară se adresează atât cadrelor didactice, cât și autorilor de manuale, prin urmare lectura integrală și personalizată a programei școlare precum și înțelegerea logicii interne a acesteia reprezintă condiții obligatorii atât în vederea proiectării activității didactice, cât și în procesul de elaborare a manualelor școlare alternative.

Programa școlară este în așa fel concepută, încât să încurajeze creativitatea didactică și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor. Cadrele didactice și autorii de manuale își pot concentra atenția în mod diferit asupra activităților de învățare și asupra practicilor didactice. Diversitatea situațiilor concrete face posibilă și necesară o diversitate de soluții didactice. Din această perspectivă, propunerile programei școlare nu trebuie privite ca rețetare inflexibile. Echilibrul între diferite abordări și soluții trebuie să fie rezultatul proiectării didactice personale și al cooperării cu elevii fiecărei clase în parte.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea conceptelor specifice științelor educației pentru identificarea și explicarea unor aspecte, secvențe și activități din cadrul procesului educațional
2. Aplicarea cunoștințelor și abilităților specifice științelor educației în gestionarea situațiilor problematice, precum și în analiza posibilităților personale de dezvoltare
3. Cooperarea cu ceilalți pentru ameliorarea și inovarea procesului educațional
4. Manifestarea unui comportament social activ și responsabil și a unei atitudini pozitive față de profesie, adecvat schimbărilor impuse de societatea cunoașterii
5. Participarea la realizarea unor proiecte și la luarea deciziilor referitoare la optimizarea procesului de educație și la parteneriatul educațional

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare-învățare a disciplinei *Managementul proiectelor* promovează următoarele valori și atitudini:

- participare la viața socială fundamentată pe elaborarea de proiecte
- disponibilitate și interes pentru managementul grupurilor de elevi, în general, pentru conceperea și gestionarea unor proiecte educative, în special
- încredere în abilitățile manageriale proprii
- relaționare pozitivă cu ceilalți
- gândire critică și flexibilă
- capacitate de a lua decizii întemeiate pe argumente
- independență în gândire și în acțiune
- exigență față de calitatea actului managerial
- creativitate în conceperea unui proiect educațional

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Definirea noțiunilor specifice activității didactice bazate pe proiect</p> <p>1.2. Utilizarea conceptelor specifice în caracterizarea și clasificarea ipostazelor proiectului în contexte educaționale</p>	<p>I. Proiectul – descriere generală și concepte fundamentale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proiectul – delimitări conceptuale • Ipoteze ale proiectului în context educațional <ul style="list-style-type: none"> - Învățarea bazată pe proiect: specific, structură, obiective, sarcini de învățare, modalități de finalizare a proiectului - Proiectul de dezvoltare instituțională - Proiectul de parteneriat interinstituțional
<p>1.3. Identificarea problemelor și definirea proiectului în raport cu acestea</p> <p>2.1. Aplicarea conceptelor privind planificarea și desfășurarea proiectului, managementul de proiect</p> <p>3.1. Cooperarea cu ceilalți în stabilirea finalităților și a pachetelor de activități ale proiectului pe baza problemelor identificate</p> <p>3.2. Realizarea unor schimburi de opinie cu privire la competențele manageriale generale</p> <p>4.1. Plasarea adecvată a managementului de proiect în contextul preocupărilor profesionale proprii</p> <p>5.1. Participarea la evaluarea produselor proiectului prin raportarea la indicatori și standarde de calitate</p>	<p>II. Managementul de proiect – esență, condiții de calitate, etape</p> <ul style="list-style-type: none"> • Managementul de proiect – definiții și tendințe contemporane în managementul de proiect • Ciclul de viață al proiectului • Concepte specifice în planificarea proiectului: factori interesați, metode și instrumente de analiză de nevoi, documente specifice • Construirea planului de inițiere a proiectului: finalități, sarcini, roluri, activități și produse • Etape de desfășurare a proiectului <ul style="list-style-type: none"> - Implementarea proiectului - Gestionarea resurselor - Monitorizarea și controlul proiectului - Evaluarea proiectului și integrarea feedback-ului • Calitățile managerului de proiect: importanță, roluri, competențe manageriale generale, portretul managerului de proiect
<p>3.3. Utilizarea lucrului în echipă pentru elaborarea documentației specifice diferitelor tipuri de proiecte educaționale</p> <p>3.4. Crearea echipelor și a grupurilor de lucru pentru inițierea, organizarea și implementarea proiectelor educaționale</p> <p>5.2. Participarea la identificarea de posibili parteneri educaționali și comunitari în vederea elaborării și desfășurării de proiecte</p>	<p>III. Proiectul educațional – specific, tipologie, valențe formative</p> <ul style="list-style-type: none"> • Clasificarea proiectelor educaționale în contexte diverse: la nivel de clasă, la nivel de școală, la nivel interinstituțional, la nivel interjudețean și național, la nivel internațional • Proiectul de parteneriat educațional – condiții de calitate, roluri și responsabilități specifice, instituții comunitare ca posibili parteneri ai școlii

Competențe specifice	Conținuturi
<p>2.2. Utilizarea conceptelor specifice în elaborarea componentelor proiectului de dezvoltare instituțională</p> <p>4.2. Manifestarea unui comportament activ și responsabil în atragerea de fonduri și resurse pentru implementarea proiectelor de dezvoltare instituțională</p> <p>5.3. Participarea la definirea ofertei educaționale a școlii în forme accesibile beneficiarilor serviciilor educative</p>	<p>IV. Proiectul de dezvoltare instituțională a unității școlare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Structura proiectului de dezvoltare instituțională: viziune și misiune; analiza diagnostică; strategia proiectului; planuri operaționale • Organizarea activității în cadrul proiectului • Monitorizarea și evaluarea proiectului de dezvoltare instituțională • Oferta educațională a școlii
<p>1.4. Descrierea documentației specifice proiectelor de finanțare agreate de diferiți finanțatori</p> <p>2.3. Aplicarea conceptelor specifice în realizarea unor proiecte educaționale cu finanțare externă</p>	<p>V. Proiectele educaționale europene</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipologia proiectelor educaționale europene • Instituții și organizații finanțatoare în România și în Uniunea Europeană • Documentarea specifică proiectului de finanțare • Exigențe în organizarea, implementarea , monitorizarea și evaluarea proiectului cu finanțare externă; standarde de calitate
<p>2.4. Dezvoltarea gândirii critice în argumentarea contribuției managementului de proiect la creșterea calității actului educațional și în dezvoltarea personală</p> <p>5.4. Participarea la luarea deciziilor cu privire la identificarea valențelor formative și a potențialului de dezvoltare instituțională și personală în contextul implementării proiectului</p>	<p>VI. Rolul proiectelor pentru dezvoltarea instituțională și personală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rolul proiectelor în consolidarea relației instituție educațională – comunitate • Rolul proiectelor în dezvoltarea personală • Exemple de bune practici în managementul de proiect – proiecte de succes

SUGESTII METODOLOGICE

Prezenta programă școlară se adresează profesorilor care predau disciplina *Managementul proiectelor*, fiind concepută în așa fel încât să le permită:

- să orienteze elevii în realizarea actului de comunicare didactică, prin apelul la concepte și practici adecvate specificului didactic;
- să-și orienteze propria activitate înspre formarea la elevi a competențelor de comunicare cu specific didactic;
- să manifeste creativitate în adecvarea demersului didactic la particularitățile elevilor cu care lucrează.

Sugestiile metodologice au în vedere modul de organizare a activității didactice în scopul formării la elevi a competențelor formulate în programa școlară.

Valorizarea competențelor-cheie și asigurarea transferabilității acestora la nivelul diferitelor activități cu specific didactic, considerarea elevului ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acesteia spre formarea competențelor de comunicare didactică specifice, accentuarea caracterului practic-aplicativ al disciplinei presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe: construcția progresivă a cunoștințelor și consolidarea continuă a capacităților; flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat; cultivarea capacității elevului de a se autoevalua, a spiritului reflexiv și autoexigenței;
- utilizarea în procesul instructiv-educativ a unor metode activ-participative (cum ar fi învățarea prin descoperire, problematizarea, învățarea în cooperare, studiul de caz, simularea, jocul de roluri, dezbateră), care contribuie la dezvoltarea capacității de comunicare, de manifestare a spiritului critic, deschis și creativ;
- crearea unui cadru educațional menit să încurajeze interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă, angajarea elevului în procesul de învățare și dobândire a competențelor de participare activă în spațiul social, economic și cultural;
- rezolvarea de situații care să permită, pe de o parte, exersarea noțiunilor specifice managementul proiectelor și construirea unor exemplificări pentru noțiunile însușite, iar pe de altă parte, rezolvarea unor situații problemă;
- utilizarea unor strategii didactice care să permită alternarea formelor de organizare a activității (individuală/frontală și pe grupe);
- utilizarea, în activitatea instructiv-educativă, a noilor tehnologii de informare și comunicare ca mijloace moderne de instruire, în vederea desfășurării unor lecții interactive, atractive.

Pentru formarea competențelor specifice, se recomandă folosirea unor activități de învățare care să conducă la:

- dobândirea competențelor funcționale esențiale pentru reușita socială precum: gândire critică, utilizare facilă a informațiilor deținute și de reconstrucție a acestora în sisteme informaționale noi;
- exersarea unor deprinderi de ordin cognitiv, cum sunt: analiza, sinteza, compararea, clasificarea, rezumarea;
- dezvoltarea și exersarea în diferite situații de comunicare a capacității de argumentare;
- aplicarea unor algoritmi, reguli și principii în scopul folosirii informației în cadrul disciplinei, precum și valorificarea acestora în rezolvarea unor probleme teoretice și practice cu specific didactic.

Strategiile de lucru propuse trebuie să țină seama de experiența elevilor și să permită valorizarea pozitivă a acestei experiențe.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Din perspectiva demersului educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea cu preponderență a evaluării continue, formative.

Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, recomandăm utilizarea unor forme și instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor, analiza produselor activității.

Procesul de evaluare va pune accent pe:

- corelarea directă a rezultatelor evaluate cu competențele specifice vizate de programa școlară;
- valorizarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev;
- recunoașterea, la nivelul evaluării, a experiențelor de învățare și a competențelor dobândite în contexte non-formale sau informale;
- utilizarea unor metode variate de comunicare a rezultatelor școlare.

Coordonatorii elaborării programei școlare:

prof. univ. dr. Vasile CHIȘ

Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației,
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

prof. gr. I Roxana ILIE

Colegiul Național „Elena Cuza”, București

Consultant în domeniul curriculumului:

prof. gr. I Angela TEȘILEANU

Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare în
Învățământul Preuniversitar – MECI